

Visie sport en bewegen 2017-2025

Gemeente Delft

December 2017

Inhoudsopgave

1.	Het Delftse wensbeeld	3
2.	Analyse: belangrijkste ontwikkelingen sport en bewegen.....	4
2.1	Ontwikkelingen Delft richting 2030-2040	4
2.2	Delfts sportbeleid: een korte terugblik	5
2.3	Sportaccommodatieplan Delft	6
2.4	Bewegingsonderwijs en ontwikkeling sport- en beweegparticipatie	6
2.5	SWOT-analyse: Hoe staat Delft ervoor?.....	8
3.	Missie en looplijnen: de 4 routes naar Delft in beweging.....	10
3.1	Missie.....	10
3.2	Looplijn 1: Delft, stad van sport en bewegen.....	10
3.3	Looplijn 2: Delft, stad van vitale én maatschappelijke actieve verenigingen	14
3.4	Looplijn 3: Delft, stad van goede sport- en beweegaccommodaties	16
3.5	Looplijn 4: Delft, stad van sporten en bewegen in de openbare ruimte	19
4.	Hoe verder: van heden naar wensbeeld	22
4.1	Investeringsagenda Sportaccommodaties	22
4.2.	Uitvoeringsplan Sport en Bewegen	22
4.3	Rolneming.....	22
4.4	Samenvatting ambities	23
	Bijlagen	24
	Bijlage A Gebruik van sportaccommodaties door regio.....	24
	Bijlage B Samenvatting brede discussieavonden	25
	Bijlage C Terugblik Nota Bewegen, Spelen, Sporten2009-2012	27
	Bijlage D Spreiding sportaccommodaties	28

1. Het Delftse wensbeeld

Hoe zou Delft eruit zien in 2025 als het gaat om sport en bewegen? Wanneer we mogen dromen over een toekomstbeeld en minder rekening hoeven te houden met randvoorwaarden, zoals financiële middelen, hoe ziet ons wensbeeld er dan uit?

In 2025...:

...zijn Delftenaren gezond en actief

In 2025 is Delft een stad met een gezonde leefstijl: Delftenaren sporten en bewegen voldoende en de mogelijkheden hiervoor zijn voor iedereen laagdrempelig beschikbaar. Dus ook voor inwoners met een beperking, sociaal kwetsbare of ouderen. Door een goede samenwerking tussen partijen uit sport, onderwijs, zorg, enz. zijn er geen drempels, letterlijk en figuurlijk, om voldoende te kunnen bewegen en te sporten.

...beschikt Delft over een passend voorzieningenniveau

Om voldoende te kunnen bewegen en te sporten is het nodig dat er voldoende en geschikte voorzieningen en accommodaties zijn. Denk daarbij aan zwembaden, sportvelden, gymzalen (voor bewegingsonderwijs), sporthallen, maar ook de buitenruimte die gelegenheid geeft en aanzet tot bewegen in de stad. Daarbij moeten we ook rekening houden met het groeiend aantal inwoners van Delft. Dat houdt in dat er voldoende accommodaties zijn, voor de huidige én de toekomstige behoefte. In Delft wordt weer gebouwd, meer woningen betekent ook meer mensen en meer behoefte aan bewegen en sporten. Een passend voorzieningenniveau is ook een omslag van verouderde accommodaties naar nieuwe accommodaties. Waarbij ook techniek en innovatie worden ingezet om efficiënte voorzieningen voor sport en bewegen te realiseren.

...heeft Delft een beweegvriendelijke inrichting van de openbare ruimte

In de toekomst is Delft een stad die uitnodigt om te sporten en te bewegen. Niet alleen door de kwantiteit en kwaliteit van sportaccommodaties (gymzalen, sporthallen, sportparken, zwembaden), maar ook door een inrichting van de openbare ruimte die uitnodigt tot bewegen. Dat betekent dat we bij de inrichting van de stad veel meer bewust omgaan met ruimte voor bewegen en sporten; als basis voor een vitale bevolking. In de beginfase van stedelijke (her)inrichtingsprojecten en in meerjaren onderhoudsplannen (als de straat open ligt), houden we rekening met een beweegvriendelijke (veilige) inrichting. Door bijvoorbeeld aparte loop- en fietsroutes in de stad en verbindingen naar de recreatieve gebieden buiten de stad. Zo is in 2025 het Abtswoudse Bos aan de zuidkant van Delft door logische fiets- en hardlooproutes vanuit de stad door veel Delftenaren ontdekt en heeft het zich ontwikkeld tot een aantrekkelijk gebied voor sportieve recreatie.

...zijn de Delftse sportverenigingen vitaal, open en maatschappelijk actief

In 2025 hebben we in Delft vitale gezonde sportverenigingen zonder accommodatiekelpunten, die over voldoende vrijwilligers en financiën beschikken om de activiteiten te kunnen uitvoeren. Daarnaast is een groot deel van de verenigingen doorontwikkeld tot 'open clubs'. Een open club is een vereniging die meer doet dan het aanbieden van het reguliere sportaanbod. Zij is ondernemend en denkt vraaggericht en gaat steeds opnieuw na wat de behoeften zijn en speelt daarop in. De Delftse sportverenigingen zijn actief in de Delftse samenleving en leveren naar vermogen ook een maatschappelijke bijdrage die verder gaat dan het verzorgen van een regulier sportaanbod.

In 2025 is Delft een sportieve vitale stad.

2. Analyse: belangrijkste ontwikkelingen sport en bewegen

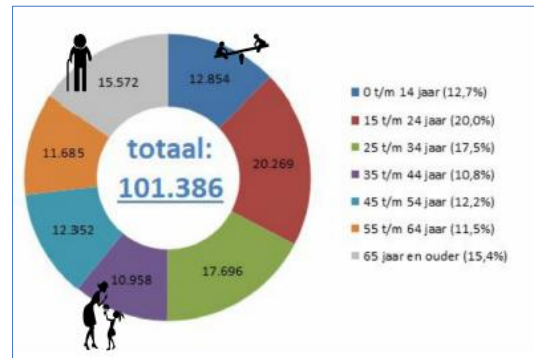
De samenleving verandert. Ook die van Delft. En de wereld van sport en bewegen staat ook niet stil. In dit hoofdstuk worden de belangrijkste ontwikkelingen in Delft en de landelijke ontwikkeling binnen sport en bewegen beschreven. Daarnaast wordt een analyse gegeven van de sterke en zwakke punten van sport en bewegen in Delft en de kansen en bedreigingen. Aan het eind van dit hoofdstuk worden de missie en bijbehorende looplijnen van deze visie gepresenteerd.

2.1 Ontwikkelingen Delft richting 2030-2040

Kadernota 2017: Delft in balans, de basis op orde, investeren in de toekomst

Op 26 juni jl. heeft de gemeenteraad de Kadernota 2017 vastgesteld. In deze nota zijn zeven opgaven geformuleerd, om Delft ook op weg naar 2040 aantrekkelijk, duurzaam en vitaal te houden. Voor sport en bewegen is vooral opgave 3 'Voorzieningen voor iedereen' relevant. Binnen deze opgave streven we naar hoogwaardige, moderne en toegankelijke voorzieningen.

Verder zijn opgaven 4 en 5 'Transformatie van de stad' eveneens relevant. Deze opgave heeft betrekking op de woningbouwambitie van Delft en is zonder twijfel ingrijpend voor sport en bewegen. Delft heeft de ambitie om in 2040 15.000 nieuwe woningen toe te voegen aan de bestaande voorraad, waarvan ongeveer 5.000 extra woningen in de komende tien jaar. Een toename met 15.000 woningen is een groei van circa 30.000 inwoners en bij 5.000 extra woningen in de komende 10 jaar is de toename 10.000 inwoners. De huidige sportinfrastructuur in Delft staat er slecht voor (zie paragraaf 2.3). Voor de huidige behoefte is er al een impuls nodig. Voor de extra behoefte als gevolg van de woningbouwontwikkeling is een extra impuls noodzakelijk.

Aantal inwoners per 1-1-2017

Tot slot blijkt uit een onderzoek van de metropoolregio (bijlage A) dat de Delftse sportvoorzieningen veelvuldig gebruikt worden door inwoners van andere gemeenten. Met de totale woningbouwopgave in de regio van 100.000 wooneenheden, zal deze druk verder toenemen.

Sociale visie Delft

In september 2017 heeft het college de 'Sociale Visie Delft, vervolg 2018 – 2022' vastgesteld. Deze visie gaat over het samenleven in Delft: hoe kijken inwoners, gemeente en partners naar opgroeien, werken, wonen en leven in Delft. De visie geeft aan hoe gemeente en partners gezamenlijk werken aan een andere manier van zorg en ondersteuning die beter aansluit bij wat inwoners van Delft nodig hebben. In de sociale visie is onderstaand figuur opgenomen met de belangrijkste trends in het sociaal domein.

Kadernota ISD deel III Basis 2017-2030

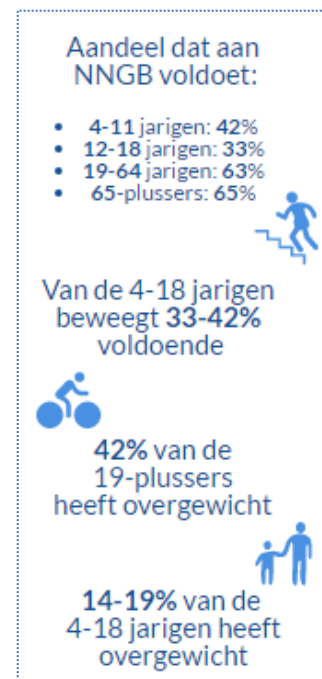
Een andere belangrijke beleidsmatige ontwikkeling is de Kadernota ISD deel III Basis 2017-2030; die richting geeft aan wat gemeente, inwoners en partners de komende jaren doen om de basis te versterken voor alle inwoners en specifiek voor de mensen die ondersteuning nodig hebben. De Kadernota ISD deel III geeft naast de uitgangspunten van de sociale visie ook vorm aan de ambitie uit het rapport Deetman 'Delft, Parel in de Randstad', waar het gaat om de opdracht te 'zorgen voor een aantrekkelijke stad, waarin mensen graag wonen en werken, waar de basisvoorzieningen op orde zijn en waar bedrijven zich willen vestigen en willen investeren'.

De betekenis van de kadernota ISD deel III Basis is vanuit sport en bewegen gezien, zorgdragen voor afstemming en verbinden van gemeentelijk beleid. Het feit dat we geen sportvisie ontwikkelen, maar een visie op sport en bewegen, waarin we ook ingaan op de maatschappelijke (meer)waarde van sportverenigingen, sluit in dat opzicht aan bij de kadernota ISD deel III Basis. Op onderdelen is de sportvisie een nadere invulling en verdieping van de kadernota.

2.2 Delfts sportbeleid: een korte terugblik

Delft heeft voor een gemeente van circa 100.000 inwoners geen rijke geschiedenis als het gaat om het ontwikkelen van sportbeleid. De afgelopen jaren zijn hierin echter stappen gezet, waarbij sinds 2013 sport en bewegen integraal onderdeel is geworden van brede beleidsnota's. Het overzicht van de afgelopen jaren ziet er als volgt uit:

- 2009 – 2012: Nota Bewegen, Spelen, Sporten
De laatste zelfstandige sportnota, waarbij de focus vooral lag op het voldoen aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB). In bijlage C is een nadere terugblik op deze nota opgenomen.
- 2013 – 2016: Nota Lokaal Gezondheidsbeleid
In deze nota is sport en bewegen opgenomen als belangrijk onderdeel van het gezondheidsbeleid van de gemeente Delft. Sport en bewegen werd vooral gezien als preventief middel in een gezonde leefstijl.
- 2017 – 2030: Kadernota ISD deel III Basis
In deze kadernota is sport en bewegen verder geïntegreerd met andere beleidsterreinen. Sport en bewegen wordt gepositioneerd als belangrijke basisvoorziening voor alle Delftenaren die bijdraagt aan een aantrekkelijke stad.

Bron: GGD monitor 2015

De afgelopen jaren is de maatschappelijke waarde van sport en bewegen verbreed. Sport- en beweegaanbieders organiseren steeds vaker maatschappelijke activiteiten die breder zijn dan alleen het aanbieden van sport- en beweegaanbod. In deze visie zijn daar meerdere voorbeelden van opgenomen. Deze ontwikkeling is mede een gevolg van de integraliteit van sport en bewegen. Deze integraliteit heeft er echter ook voor gezorgd dat onderdelen van sport en bewegen (zoals de accommodaties) de afgelopen jaren onderbelicht zijn gebleven.

2.3 Sportaccommodatieplan Delft

In 2016 heeft de gemeenteraad het sportaccommodatieplan Delft vastgesteld. Dit plan geeft de benodigde binnen- en buitensportaccommodaties aan, bevat een visie op exploitatie en beheer en doet voorstellen om een vastgestelde bezuiniging te realiseren. In het sportaccommodatieplan zijn de Delftse sportinfrastructuur, de organisatie en middelen tegen het licht gehouden. In onderstaand kader zijn de belangrijkste uitkomsten van het sportaccommodatieplan weergegeven.

Belangrijkste uitkomsten Sportaccommodatieplan Delft:

- Delft besteedt veel minder aan sport dan gemeenten van vergelijkbare omvang. Dat is een gevolg van keuzes in het verleden (geen eigendom zwembaden, privatisering hockey en tennis, minimale gemeentelijke sporthallen en veel private sporthallen, financiering sporthal Buitenhof via commercieel vastgoedontwikkeling, geen gemeentelijke kleedkamers).
- In feite kan men stellen dat Delft de sportvoorzieningen uiterst efficiënt heeft georganiseerd en zeer goed private partijen daarbij betreft. Dat scheelt ongeveer 40% op de gemeentelijke exploitatie. Maar die keuzes hebben ook een prijs.
- Delft heeft als het sporthal Brasserskade afstoot slechts 1 gemeentelijke sporthal. Die situatie kan alleen bestaan door de aanwezigheid van 4 verenigings(sport)hallen. Maar drie van de vier hallen hebben moeite om de exploitatie rond te krijgen, door het ontbreken van onderwijsgebruik overdag. Wanneer een of meer verenigingshallen 'omvallen', raakt dat niet alleen de sporters, maar ook de gemeente (via de gemeentegarantie).
- Veel van de gymzalen in Delft zijn oud, vijf voldoen niet aan de minimale VNG normen van 12 meter x 21 meter en die VNG normen zijn al circa 50 jaar oud en gedateerd.
- De rol van de gemeente in de buitensport is beperkt. In Delft zorgen de hockey- en tennisverenigingen zelf voor hun accommodaties en de gemeente heeft geen zorg voor kleedkamers. De tarieven in Delft zitten aan de bovenkant van wat in de regio (en Nederland) gebruikelijk is.
- Qua capaciteit en uitbreidingsmogelijkheden zit de binnensport op slot (sporthallen). Bij de buitensport hebben hockey en honk- en softbal volgens planningsnormen een tekort.¹ Als sportpark Buitenhof wordt afgestoten is een groei bij voetbal niet of nauwelijks mogelijk.
- Op de keper beschouwt, staat Delft er met haar sportinfrastructuur slecht voor.

Naar aanleiding van het sportaccommodatieplan heeft de gemeenteraad besloten de taakstellende bezuiniging op sport te verlagen, in te stemmen met het opstellen van een investeringsagenda voor sport en het opstellen van een sportvisie/sportnota.

2.4 Bewegingsonderwijs en ontwikkeling sport- en beweegparticipatie

Bewegingsonderwijs

Voor het bewegingsonderwijs in het basisonderwijs, voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs zijn wettelijk kerndoelen en eindtermen vastgesteld. Ook gelden er bevoegdheidsbepalingen voor leerkrachten. Verder moet er een geschikte accommodatie zijn voor bewegingsonderwijs. Hier zijn gemeenten verantwoordelijk voor. Delft kent hiernaast nog een subsidie Kwaliteitsimpuls Bewegingsonderwijs, waarmee scholen subsidie kunnen aanvragen voor het aanstellen van een vakleerkracht bewegingsonderwijs.

Landelijk blijkt dat lang niet alle leerlingen voldoende uren bewegingsonderwijs krijgen van een bevoegde leerkracht. Ten opzicht van dit landelijke beeld scoort Delft goed met bewegingsonderwijs. Van de Delftse basisscholen geeft 88% tenminste 2 lesuren bewegingsonderwijs (gemiddeld ligt dat bij de scholen in de 37 grootste gemeenten op 72%)¹. En bij 92% van de scholen in Delft wordt bewegingsonderwijs voor groep 3-8 gegeven door een bevoegd (vak)leerkracht. Delft wil de huidige inzet op bewegingsonderwijs minimaal behouden en in overleg met het onderwijs en relevante partners uitbouwen. In 2017 is hierover al gesproken in een werkgroep Onderwijs en Bewegen.

Ontwikkeling sport- en beweegparticipatie

De sportparticipatie in Nederland stijgt licht. De manier waarop wordt gesport vertoont steeds meer diversiteit en flexibiliteit. De grootste groei vindt plaats bij de ongebonden (skeelers, hardlopen, wandelen/nordic walking etc.) en commercieel beoefende sport (fitnesscentra). Het aantal mensen wat georganiseerd sport (alle sporten samen) blijft gelijk. Grofweg sport de helft van de Nederlandse sporters in verenigingsverband en de andere helft sport ongebonden, bij een sportschool of op een andere wijze.

De ontwikkeling waarbij de verenigingssport marktaandeel verliest heeft verschillende oorzaken. We noemen enkele belangrijke factoren:

- Mensen hebben steeds meer behoefte aan vormen van vrijetijdsbesteding die inpasbaar zijn met hun eigen dagindeling.
- Mensen binden zich niet meer vanzelfsprekend aan collectieve waarden of het verenigingsleven. Naar verwachting zal dit proces nog voortgaan. Vrijwilligerswerk staat al jaren onder druk.
- Consumptieve bestedingen (o.a. mobiele telefoon en kleding) hebben aan belang gewonnen en jongeren moeten die vaak zelf bekostigen. Een bijbaan in het weekend of de avond is vaak nodig en kost tijd. Tijd die voorheen onder meer voor sport bestemd was. Verenigingen hebben moeite om jongeren te binden.
- De kritische consument verwacht meer dan voorheen kwaliteit, flexibiliteit en toegevoegde waarde.
- Een deel van de consumenten ziet sport meer als een middel voor een gezond en/of mooi lichaam en wil daar rechtstreeks aan werken in een sportschool of fitness. Een kleine groep voelt zich meer aangetrokken tot sporten die grensverleggend zijn (extreme sporten of prestatiegericht zoals een marathon).

De sportinfrastructuur in Nederland, met als fundament de verenigingen, geeft dus maar gedeeltelijk invulling aan de sportbehoefte van de Nederlander. NOC*NSF en de sportbonden zijn zich bewust van deze ontwikkelingen en stimuleren verenigingen om zich aan te passen aan veranderende marktomstandigheden. Meer persoonlijk contact met leden en tussen leden, creëren van binding, het leveren van toegevoegde waarde en klanttevredenheid vormen uitdagingen voor veel verenigingsbesturen.

Dat de wijze waarop we kunnen sporten en bewegen veel meer divers is dan 30 jaar terug, is een natuurlijke ontwikkeling. We willen er wel voor waken om de georganiseerde sport als iets van vroeger te beschouwen. De Delftse verenigingen hebben samen circa 25.000 leden. De georganiseerde sport in Nederland is de grootste sector als het gaat om vrijwilligerswerk (1,1 miljoen vrijwilligers landelijk).

Exacte cijfers over vrijwilligers in de sport in Delft zijn niet beschikbaar. Uit de meest recente cijfers van de Omnibusenquête (2015) blijkt dat 36% van de Delftenaren vrijwilligerswerk verricht en dit gemiddeld 6,5 uur per week doen. Een groot deel hiervan is naar verwachting actief in de Delftse sportwereld. Op basis van ervaringen uit de praktijk wordt geschat dat ongeveer 10-15% van de leden van een sportvereniging zich actief vrijwillig inzet voor de vereniging. Wanneer we een samenleving nastreven waarin iedereen "meedoet"², is dus de georganiseerde sport in Delft een wezenlijke pijler. Bijvoorbeeld ten aanzien van de doelgroep ouderen kan

¹ Voortgang plan van aanpak bewegingsonderwijs primair onderwijs, Tweede Kamer der Staten-Generaal, 29 januari 2016, 30234-143.

² Sociale Visie Delft

de georganiseerde sport ervoor zorgen dat deze groep actief wordt en blijft. Leden van sportverenigingen zijn onderdeel van een netwerk waarin men sociale contacten opdoet en men elkaar ondersteunt.

2.5 SWOT-analyse: Hoe staat Delft ervoor?

Op basis van bestaande rapporten, diverse brainstormsessies en een discussieavond met verenigingen en organisaties, is een analyse opgesteld van de huidige situatie van sport en bewegen in Delft. De belangrijkste uitkomsten zijn als volgt samen te vatten:

STERK	KANS
<p>S1 Intensief gebruik accommodaties / zeer hoge bezetting.</p> <p>S2 Met relatief beperkte gemeentelijke inzet/middelen en in samenwerking met een actief betrokken extern sportveld (verenigingen en maatschappelijke organisaties) is een breed aanbod sporten in Delft mogelijk.</p>	<p>K1 Meerjarige investeringsagenda.</p> <p>K2 Openbare ruimte meer en beter inrichten voor sport en bewegen.</p> <p>K3 Multifunctioneel gebruik van accommodaties en nieuwe accommodatie-concepten.</p> <p>K4 Samenwerking andere beleidsvelden: welzijn, onderwijs, gezondheid, stedenbouw, veiligheid.</p>
ZWAK/VERBETERPUNT	BEDREIGING
<p>Z1 Inwoners bewegen niet voldoende (volgens de Nederlandse Norm Gezond Bewegen).</p> <p>Z2 (ver)Oudere accommodaties en voor sommige sporten ook te weinig accommodaties.</p> <p>Z3 Vitaliteit (en belasting) van een deel van de sportverenigingen en daardoor ook de moeite om te veranderen.</p>	<p>B1 Bevolkingsgroei Delft en regio en de druk op de reeds volle sportaccommodaties in Delft.</p> <p>B2 Opstellen verenigingen/stichtingen verouderd en verenigingshallen geen voldoende inkomsten.</p> <p>B3 Afname vrijwilligers en vitaliteit verenigingen en ontstaan van een tweedeling van een kleine groep vitale verenigingen en een grote groep verenigingen met een stapeling van problemen.</p>

Sterk

De sportaccommodaties in Delft worden gemiddeld genomen zeer goed gebruikt. Dat is absoluut een sterk punt, want iedere gemeente streeft naar een goed gebruik van gesubsidieerde voorzieningen. Een ander sterk punt is dat in Delft met relatief beperkte middelen en in samenwerking met externe partijen (verenigingen en andere organisaties) een breed aanbod sporten mogelijk is.

Zwak/verbeterpunt

Het percentage inwoners dat voldoet aan de NNGB is vergelijkbaar met het gemiddelde in de regio. Desondanks bewegen te weinig Delftenaren voldoende: dat geldt voor zowel jong als oud. Opvallend genoeg is de motivatie vaak wel aanwezig. In een onderzoek van de GGD (januari 2017) naar wat inwoners van de Buitenhof en Voorhof willen verbeteren aan hun gezondheid wordt meer sporten en bewegen het vaakst genoemd (Buitenhof 46%; Voorhof 35%).

Naast de beweegnorm heeft Delft oudere accommodaties en voor sommige sporten te weinig accommodaties. Verder is de vitaliteit en belasting bij een deel van de verenigingen een zwakte dat we ook bij de top-3 rekenen. Landelijk (VWS, NOC*NSF, bonden) en lokaal zijn tal van ambities om verenigingen te vernieuwen, het sportaanbod te verbreden, meer samen te werken met andere maatschappelijke organisaties et cetera, maar dat vraagt wel vitale verenigingen.

Kans

Multifunctioneel gebruik van accommodaties en nieuwe accommodatie-concepten wordt door velen in Delft als kans gezien. Doordat sportparken in Delft in het verleden aan de rand van de stad gelegen zijn, kent het

multifunctioneel gebruik wel haar beperkingen. Meer multifunctioneel gebruik is in Delft niet onmogelijk, maar er dient rekening te worden gehouden met de mogelijkheden.

Andere belangrijke kansen voor Delft zijn meer samenwerking tussen sport en andere beleidsvelden, de inrichting van de openbare ruimte meer geschikt maken voor bewegen en sporten en de investeringsagenda voor sport die de gemeente gaat opstellen.

Bedreiging

Hoewel veel verenigingen de woningbouwambities als kans bestempelen, zien we die ambities in de eerste plaats als bedreiging in het kader van sport en bewegen. Omdat Delft zelf weinig ruimte heeft en de huidige accommodaties geen of weinig restcapaciteit hebben. Zeker niet bij de woningbouwambities in die mate. Daarbij is het gebruik van inwoners van buurgemeenten van de Delftse sportaccommodaties zeer hoog. Uit een onderzoek van de metropoolregio Rotterdam Den Haag, blijkt dat jaarlijks 55.000 inwoners van andere gemeenten gebruik maken van Delftse sportaccommodaties (zie ook afbeelding in bijlage 1). Het gebruik van sportaccommodaties door sporters van buiten de gemeente, is in Delft hoger dan in bijvoorbeeld Rotterdam of Den Haag.³ Dat komt door de centrale ligging van Delft in een dichtbevolkte regio en de situering van sportaccommodaties aan de randen van de stad. Het zorgt wel voor een extra druk op de Delftse sportaccommodaties. Delft heeft een woningbouwambitie, maar dat geldt in nog sterkere mate voor de regio (regionaal is de ambitie 100.000 woningen).

Een tweede belangrijke bedreiging zijn de verouderde accommodaties (gymzalen, kleedkamers, clubhuizen). Drie van de vier verenigingshallen hebben door de ongunstige situering voor onderwijs geen onderwijsgebruik en dus missen ze ook de inkomsten voor onderwijsgebruik. Op lange termijn maakt dat de exploitatie kwetsbaar (in het bijzonder om groot onderhoud uit te voeren).

De laatste belangrijke bedreiging is de afname van vrijwilligers en de vitaliteit van verenigingen. Er ontstaat een tweedeling van een kleine groep vitale verenigingen en een grote groep verenigingen met een stapeling van problemen (bestuurskracht, financieel, vrijwilligers, accommodatie).

³ Zie Metropoolregio Rotterdam - Den Haag Onderzoek naar voorzieningengebruik in de regio, 2012.

3. Missie en looplijnen: de 4 routes naar Delft in beweging

In dit hoofdstuk wordt de missie van deze Visie Sport en Bewegen gepresenteerd. Vervolgens worden de looplijnen waarlangs we de missie willen realiseren nader toegelicht. Iedere looplijn wordt daarbij afgesloten met een aantal ambities die in het vervolg op deze Visie op Sport en Bewegen verder worden uitgewerkt.

3.1 Missie

Het uiteindelijke doel van sport- en bewegingsbeleid is het stimuleren van meer bewegen als onderdeel van een gezonde leefstijl. De missie van deze Visie op Sport en Bewegen is echter breder. Mede op basis van de voorgaande paragrafen is de missie als volgt geformuleerd:

De missie voor de gemeente Delft voor sport en bewegen is een stad met een gezonde leefstijl, met een passend voorzieningenniveau, met een bewegingsvriendelijke inrichting van de stad en met vitale 'open' verenigingen, die maatschappelijk actief zijn.

Om deze missie te realiseren kiezen we ervoor om langs de volgende 4 looplijnen een impuls te geven aan het sporten en bewegen in Delft:

- Looplijn 1: Delft, stad van sport en bewegen
- Looplijn 2: Delft, stad met vitale én maatschappelijke actieve verenigingen
- Looplijn 3: Delft, stad met goede sport- en bewegingsaccommodaties
- Looplijn 4: Delft, stad van sport en bewegen in de openbare ruimte

3.2 Looplijn 1: Delft, stad van sport en bewegen

Het beleid van Delft is erop gericht dat de inwoners voldoende bewegen als onderdeel van een gezonde leefstijl. In het gezondheidsbeleid en aanverwante programma's zoals 'Gezond in de Stad' (GIDS) en 'Jongeren op Gezond Gewicht' (JOGG) wordt nadrukkelijk de verbinding gelegd tussen een gezonde leefstijl en meer bewegen. Daarbij wordt specifiek aandacht gevraagd voor kwetsbare doelgroepen, zoals ouderen, kinderen en jongeren en LHBT'ers. In overleg met partners willen we bespreken hoe we deze doelgroepen stimuleren meer te gaan sporten en bewegen in de bestaande verenigingsstructuur.

Als het gaat om sport en bewegen is het streven dit zo effectief en efficiënt mogelijk te stimuleren. Om meer Delftenaren in beweging te krijgen zijn vanuit het sportbeleid vijf manieren⁴ belangrijk voor Delft:

- Bewegingsonderwijs.
- Sporten via verenigingen;
- Ongebonden sport en bewegen in de openbare ruimte;
- Via projecten die sport en bewegen stimuleren;
- Sporten via sportschool of andere commerciële sportaanbieders;

Bewegingsonderwijs: kwaliteit en goede voorzieningen

Bewegingsonderwijs is een wettelijk taak van het onderwijs. Dit betekent dat kinderen via de basisschool automatisch in aanraking komen met sport en bewegen. Voor veel kinderen is dit tevens het eerste bewuste contactmoment met sport en bewegen. In het (landelijke) Bestuursakkoord primair onderwijs 2014 hebben de PO-Raad en het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen onder meer afgesproken dat scholen ernaar streven dat in 2017 iedere leerling in het basisonderwijs minimaal twee lessen bewegingsonderwijs krijgt van een bevoegde (vak)leerkracht. Waar mogelijk streven scholen naar drie uur bewegingsonderwijs.

⁴ Er zijn meer manieren om een actieve leefstijl te stimuleren, bijvoorbeeld via voorlichting (o.a. GGD, zorginstellingen en onderwijs).

De gemeente Delft streeft naar een volwaardige invulling van het bewegingsonderwijs en naar een derde beweegmoment. De gemeente Delft stimuleert scholen het bewegingsonderwijs te verbeteren o.a. door extra middelen voor het bewegingsonderwijs. Zoals eerder aangegeven scoort Delft landelijk gezien goed met bewegingsonderwijs. Van de Delftse basisscholen geeft 88% tenminste 2 uren bewegingsonderwijs (gemiddeld ligt dat bij de scholen in de 37 grootste gemeenten op 72%)⁵. En bij 92% van de scholen in Delft wordt bewegingsonderwijs voor groep 3-8 gegeven door een bevoegd (vak)leerkracht.

VOORBEELD: Scholenrugby

Sinds jaar en dag voert Rugby Club Delft clinics uit voor diverse groepen, zoals andere (sport)verenigingen en lagere en middelbare scholen. Voor scholenrugby is in samenwerking met ROC Mondriaan (studie richting: Lifestyle, Sport en Bewegen) in 2016 een pilot gestart om scholenrugby te verzorgen. Jonge studenten zijn aangesteld bij het Leerbedrijf RC Delft om trainingen te verzorgen voor leerlingen van lagere scholen in Delft. En hier is behoefte aan! In een onderzoek van Haaglanden Beweegt hebben 12 van de 20 scholen in de omgeving van RC Delft aangegeven hier positief en enthousiast tegenover te staan. Niet alleen groep 7 en 8, maar ook groep 5 en 6 willen graag gebruik maken van het aanbod. Om onder andere scholenrugby structureel aan te kunnen bieden, stelt RC Delft vanaf dit seizoen een Director of Rugby aan.

Naast het bewegingsonderwijs, willen we de kwaliteit van gymaccommodaties verbeteren. Meer bewegen op en rond school hoeft niet per definitie binnen gymaccommodaties en sporthallen plaats te vinden. Landelijk wordt onder meer gedacht aan gebruik van fitnessruimten, buitensportaccommodaties, de openbare ruimte en sporttak specifieke sportaccommodaties. Aangezien kinderen al vanaf de geboorte motorische vaardigheden ontwikkelen, willen wij op dezelfde manier kijken naar mogelijkheden voor sport- en beweegactiviteiten voor aanvang van de basisschoolperiode (bijv. Peutergym, baby-zwemmen).

VOORBEELD: Beweeg Wijs

Met Beweeg Wijs werken sportverenigingen, onderwijs en welzijn integraal samen. Beweeg Wijs brengt kinderen spelenderwijs op het schoolplein, in gymlessen en naschoolse wijkactiviteiten in beweging. Alle kinderen (groep 1 t/m 8) van basisscholen de Bron, de Parkschool en Horizon (Poptahof) hebben wekelijks meerdere Beweeg Wijs momenten, begeleid door een schoolpleinbegeleider van Beweeg Wijs. Belangrijk onderdeel van de Beweeg Wijs methode zijn de aangebrachte kleurenzones op het schoolplein. Bij elke kleurenzone horen specifieke activiteiten die zijn afgestemd zijn op de sociaal emotionele ontwikkeling van de leerlingen. Tijdens de pauze worden de leraren ondersteund door een gediplomeerde Beweeg Wijs begeleider. Daarnaast worden oudere leerlingen opgeleid tot juniorcoaches om jongere leerlingen te begeleiden bij het spelen.

Sportverenigingen

De Delftse sportverenigingen hebben circa 25.000 leden. Het aantrekken van nieuwe leden en het voorkomen van uitval van sporters vormt een belangrijk uitdaging. De introductie van nieuwe sportvormen kan bijdragen aan het binden en boeien van bestaande en nieuwe leden. Bij voetbal is walking football (doelgroep 60+) of het 35+/45+ voetbal opgezet. Bij het hockey is trimhockey met succes geïntroduceerd om ouders van jeugdleden zonder hockeyervaring actief te krijgen. De drie Delftse atletiekverenigingen organiseren iedere zondag een recreatieloop in Delft (zie foto). Bij deze recreatieloop is iedereen die wil lopen welkom.

Foto: AV40 Houtloop

⁵ Voortgang plan van aanpak bewegingsonderwijs primair onderwijs, Tweede Kamer der Staten-Generaal, 29 januari 2016, 30234-143.

VOORBEELD: G-Hockey

Hudito is één van de grootste hockeyverenigingen in Nederland als het gaat om G-hockey: hockey voor mensen met een verstandelijke beperking. Maar liefst vijf teams (circa 50 G-spelers) zijn sinds de opstart bijna 20 jaar geleden volledig geïntegreerd binnen de Hudito-organisatie; ze voelen zich er thuis, worden sportief uitgedaagd binnen hun mogelijkheden en vinden er een sociaal netwerk. Het G-hockey is een prominent onderdeel binnen Hudito.

Een andere uitdaging is om slimmer om te gaan met de accommodaties. Landelijk loopt het zondagvoetbal terug, doordat teams op zaterdag willen spelen. Het gevolg is dat extra wedstrijdvelen nodig zijn om de wedstrijden op zaterdag te kunnen faciliteren. In het hockey is er ook een grote druk op zaterdag en verenigingen in enkele regio's hebben besloten om bepaalde jeugdwedstrijden naar de zondag te verplaatsen. Juist in Delft waar we te maken hebben met schaarse ruimtemogelijkheden, moeten we samen zoeken naar minder gebruikelijke mogelijkheden.

Sporten en bewegen in de openbare ruimte

Het stimuleren van sport en bewegen in de openbare ruimte behandelen we uitgebreid in looplijn 4. Dit geeft ook een belangrijke impuls aan het sporten en bewegen in Delft.

Sport- en beweegprojecten: gerichte interventies

Het stimuleren van sport en bewegen via projecten gebeurt in veel gemeenten via de buurtsportcoaches en combinatiefunctionarissen. Het gaat hierbij ook om sport- en beweegprojecten die vaak in samenwerking tussen partijen uit verschillende sectoren (sport, onderwijs, welzijn, bedrijfsleven) worden opgezet en tevens bijdrage aan andere beleidsterreinen, zoals gezondheid (JOGG), welzijn, participatie, veiligheid, leefbaarheid, enz..

JOGG

JOGG-Delft biedt een lokale, bewezen effectieve aanpak waarin bestaande interventies en activiteiten in Delft zijn in te passen. Het betreft een 'community' aanpak, waarbij iedereen in een stad, dorp of wijk zich inzet om gezond eten en bewegen voor jongeren gemakkelijk en aantrekkelijk te maken. Om dit te realiseren is samenwerking nodig tussen de gemeente, maatschappelijke partners (sportverenigingen, onderwijs, kinderopvang, enz.) en het bedrijfsleven. Onder de paraplu JOGG wordt deze samenwerking gestimuleerd en vormgegeven, zoals ook in onderstaand voorbeeld wordt weergegeven. Een ander voorbeeld zijn de openbare watertappunten die in de afgelopen jaren in Delft zijn gerealiseerd. Door het aanbrenge van samenhang en samenwerking in dit soort interventies en activiteiten kunnen we meer bereiken voor, met en door de jeugd zelf. Het doel van JOGG-Delft is het streven naar een samenleving waarin alle kinderen en jongeren wonen, leren, recreëren en werken in een omgeving waarin een gezonde leefstijl de normaalste zaak van de wereld is.

VOORBEELDPROJECT: Gezonde leefstijl activiteiten in de nieuwe Albert Heijn XL aan de Martinus Nijhofflaan met JOGG-Delft.

Golfen met Concordia of meedoen met de spelmiddag van de Buurt & Schoolsportvereniging 'Club Sport & Zo.' Door een samenwerking tussen JOGG-Delft en de Albert Heijn XL winkel aan de Martinus Nijhofflaan was dit eind september mogelijk in de nieuwe vestiging. De activiteiten sluiten aan op de landelijke actie van de Albert Heijn om gratis te sporten in de buurt en past bij de JOGG-Delft campagne: "Gratis Bewegen!" De samenwerkende partijen hebben de handen ineen geslagen om samen de leefomgeving leuk en gezond te maken.

Belangrijke doelgroepen voor de sport- en beweegprojecten zijn kwetsbare kinderen en jongeren die via integraal aanbod vanuit onderwijs, Delft voor Elkaar en sportverenigingen gestimuleerd worden meer te gaan sporten en bewegen. Het Jeugdsportfonds kan eventuele financiële drempels wegnemen.

De inzet van buurtsportcoaches in Delft vindt plaats via de netwerkorganisatie Delft voor Elkaar⁶. Delft voor Elkaar organiseert sinds 1 januari 2015 de basis(welzijns)voorzieningen in Delft en ondersteunt mantelzorgers, vrijwilligers, mensen met een beperking, mensen met een chronische ziekte of een psychische aandoening en mensen die in een sociaal isolement leven. Sport en bewegen is een van de middelen die Delft voor Elkaar inzet om de prestatieafspraken met de gemeente te realiseren.

Om meer inwoners voldoende in beweging te krijgen zijn meer projecten nodig. Verschillende partijen in de stad kunnen daarin een rol spelen: sportverenigingen, onderwijs, Delft voor Elkaar, maar bijvoorbeeld ook commerciële partijen. Het moet gaan om Delftenaren die onvoldoende bewegen duurzaam in beweging te krijgen en te houden. De gemeentelijke middelen zijn daarbij vooral bedoeld voor het opstarten van projecten.

VOORBEELD: Buurtsportverenigingen Delft

In de wijken Buitenhof en Voorhof bewegen wekelijks ruim 200 wijkbewoners van 0 tot 100 binnen de overkoepelende Buurtsportvereniging. Met een krachtig bestuur, bestaande uit de directie van scholen in de wijk en een Buurtsportcoach, worden wekelijks laagdrempelige activiteiten georganiseerd. Binnen de Buurtsportvereniging brengen we aanbod van lokale (samenwerkings-)partners vanuit onderwijs, welzijn, sport en (op termijn) cultuur naar scholen en andere belangrijke plekken in de wijk. Doel is om wijkbewoners kennis te laten maken met verschillende sporten. Per oktober starten er in de wijken Tanthof en Wippolder ook Buurtsportverenigingen, beiden in samenwerking met hun eigen lokale partners. Bij de buurtsportverenigingen zijn ook wijkbewoners betrokken.

Landelijk leert de ervaring dat sportstimuleringsprojecten zeer wisselende resultaten hebben. Het echt veranderen van een leefstijl is niet eenvoudig. Een zekere uitval hoort daarbij. Wel is het belangrijk om zicht te hebben op de effectiviteit en efficiëntie van sportstimuleringsprojecten. De mate van tevredenheid van de gebruikers is niet voldoende. Sturen op resultaat is ook weten wat het de gemeente kost (input), wat de werkwijze is, wat het oplevert (van inactief naar duurzaam actief) en wat de succes- en faalfactoren zijn.

Sportevenementen

Sportevenementen (van regionaal tot internationaal niveau en van breedtesport tot topsport) kunnen een breed effect sorteren voor de gehele stad. Door bij de organisatie van sportevenementen verschillende (maatschappelijke) partners te betrekken kan een interessante spin-off ontstaan. Zo kunnen sportevenementen een boost opleveren voor de betreffende tak(ken) van sport en sportverenigingen. Vanwege de positieve uitstraling van sport en bewegen dragen sportevenementen bovendien bij aan de verbondenheid van Delftenaren en het gevoel van trots zijn op de eigen stad. Afhankelijk van de schaal dragen sportevenementen ook bij aan de lokale economie. Daarnaast dragen sportevenementen bij aan de promotie van de stad. Gezien de opgave ten aanzien van gebiedsontwikkeling in Delft bieden sportevenementen kansen om de transitie van de stad op een positieve manier te promoten. Vooral evenementen rondom sport en bewegen in de openbare ruimte bieden in dat kader relevante kansen.

Uit voorgaande blijkt dat bij het organiseren van sportevenementen niet alleen sportbeleid betrokken is, maar de gehele stad. Dus niet alleen de gemeente, maar ook haar (maatschappelijke) partners en de inwoners van Delft. De gemeente bepaalt per situatie of en hoe de gemeente bijdraagt. Het college is in gesprek over het organiseren van een internationaal wielerevenementen, de Binck Bank tour, in 2019 in Delft. Op dit moment wordt met partners in de stad, ondernemers en verenigingen, de mogelijkheden verkend. In het voorjaar van 2018 zal op basis hiervan een besluit genomen worden.

Commerciële Sportbeoefening

De commerciële sportbeoefening is een onderdeel waar gemeenten nog relatief weinig aandacht voor hebben, vanuit de gedachte dat wat de markt zelf invult, hoeft de gemeente niet te doen. Maar sportscholen en fitnesscentra zijn zeer alert op het inspelen op veranderende behoeften. Ze hebben ook daluren. We willen de

⁶ Partijen die onderdeel zijn van Delft voor Elkaar zijn Participe, Kwadraad, MEE/VTV, SEH/MVV en informele organisaties.

mogelijkheden bekijken om goede projectvoorstellen vanuit commerciële partijen te steunen. De gemeente dient hierbij wel rekening te houden met de Wet Markt en Overheid.

Ambities looppijn 1: Delft stad van sport en bewegen

Ambitie 1:	Impuls bewegingsonderwijs (ondersteunen vakleerkrachten en moderne gymaccommodaties).
Ambitie 2:	Introduceren nieuwe sportvormen en verbreden sportaanbod.
Ambitie 3:	Slimmer omgaan met accommodaties en accommodaties optimaal gebruiken (aanpassen (huur)overeenkomsten).
Ambitie 4:	Sportstimuleringsprojecten: opstellen Plan van Aanpak en subsidieregeling.

3.3 Looppijn 2: Delft, stad van vitale én maatschappelijke actieve verenigingen

Hoewel het aantal inwoners dat ongebonden en/of commercieel sport ongeveer net zo groot is als de verenigingssport, heeft de georganiseerde sport een duidelijke meerwaarde voor de Delftse samenleving. Het gaat dan om zaken als je vrijwillig inzetten voor een ander, het ontstaan en onderhouden van vriendschappen, het delen van lief en leed, het bijbrengen van normen en waarden of het leren winnen en verliezen.

Met sportverenigingen gaat het echter niet altijd even goed. Uit landelijk onderzoek⁷ blijkt dat bijna eenderde (31%) van de verenigingen niet vitaal is (onvoldoende of matig). Wanneer we kijken naar de mate van maatschappelijke oriëntatie, dan scoort 68% hierop onvoldoende of matig. Een kwart (25%) van alle verenigingen is én vitaal én maatschappelijk georiënteerd.

		Vitaal				Totaal
		onvoldoende	matig	voldoende	goed	
maatschappelijke oriëntatie	onvoldoende	1%	10%	12%	7%	30%
	matig	3%	10%	15%	10%	38%
	voldoende	1%	6%	16%	7%	30%
	goed	0%	0%	1%	1%	2%
Totaal		5%	26%	44%	25%	100%

Percentages over vitale en maatschappelijk georiënteerde verenigingen in Delft zijn niet beschikbaar. Wel zijn in de 'Verenigingsmonitor Delft 2013' en in het eerder genoemde 'Sportaccommodatieplan Delft 2016' knelpunten bij sportverenigingen geïnventariseerd. Een meerderheid (57%) van de Delftse sportverenigingen heeft een of meer knelpunten (bron: Sportaccommodatieplan, 2016). In Delft hebben sportverenigingen het meeste problemen met de accommodatie, op grote afstand gevolgd door knelpunten met ledenontwikkeling, financiën en kader.

Vitale verenigingen

Voor de gemeente is het belangrijk dat Delft vitale sportverenigingen heeft. Een vitale vereniging is een vereniging met een daadkrachtig en bij voorkeur ondernemend (creatief en innovatief) bestuur, een goede organisatie en groot vrijwilligersnetwerk, kwalitatief goed sportaanbod (training en coaching en arbitrage) en een accommodatie passend bij de behoefte, financieel gezond, een intensieve communicatie tussen vereniging en leden en een vereniging die in staat is problemen en uitdagingen het hoofd te bieden. Een vitale vereniging heeft niet een minimumomvang qua leden. Een kleinere vereniging kan ook vitaal zijn. Maar landelijk zien we een schaalvergroting bij sportverenigingen. Dat is een natuurlijk proces. En grotere verenigingen kunnen zich

⁷ Mulier Instituut, Vitale clubs voor sport en samenleving.

efficiënter organiseren, hebben een grotere achterban voor bestuursleden, commissieleden en vrijwilligers, zijn voor sponsors interessanter en kunnen door de schaalgrootte hun sportaanbod eerder verbreden.

Maatschappelijk actieve sportverenigingen: een meerwaarde voor andere beleidsterreinen

Bij sportbeleid wordt vaak gesproken over sport als doel (sport is leuk om te doen/de intrinsieke betekenis) en sport als middel. Omstreeks 2000 heeft het ministerie van VWS gemeenten gestimuleerd om meer samenwerking te krijgen tussen sport en andere beleidsvelden. Niet alleen in het (mede) organiseren van activiteiten, maar ook als vindplaats voor verschillende zorgvragen (van jeugd tot ouderen). Uitgangspunt hierbij is dat sport en bewegen een bijdrage kan leveren aan andere beleidsvelden.

VOORBEELD: MVO werkwaardig; lopersproject met statushouders

In het voorjaar van 2017 hebben acht werkgevers en acht statushouders uit Delft gezamenlijk deelgenomen aan de Golden Tenloop in Delft. Door twee maanden samen te trainen, leerden werkgevers en statushouders elkaar beter kennen. Op die manier konden de statushouders hun Nederlands bijspijkeren en hun netwerk uitbreiden. Want de weg naar een baan of (taal)stage loopt vaak via je netwerk. Inmiddels hebben zes van de acht statushouders een betaalde baan.

Landelijk zien we dat de meeste verenigingen nog traditioneel intern gericht zijn en weinig of geen bijdrage leveren aan andere beleidsvelden. In Delft zijn de afgelopen jaren belangrijke stappen gezet. In sommige gevallen hebben sportverenigingen zelfstandig maatschappelijke projecten opgezet. In andere gevallen is dit in samenwerking met de gemeente en/of anders partners vormgegeven. De maatschappelijke rol van sportvereniging gaat verder dan het organiseren van de traditionele verenigingsactiviteiten. Dit wordt geïllustreerd met onderstaande voorbeelden. De geïnitieerde maatschappelijke activiteiten vanuit sportverenigingen in de afgelopen jaren geven een positieve indicatie over de maatschappelijke rol die verenigingen in Delft willen spelen. Vanwege de potentiële kracht en meerwaarde van sportverenigingen, willen we de maatschappelijke rol verder uitbouwen.

VOORBEELD: Vrijwilligersnetwerk en stages

Sinds een aantal jaar is binnen hockeyvereniging Hudito een vrijwilligersnetwerk actief dat mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt een laagdrempelige mogelijkheid biedt om op eigen tempo en niveau (weer) deel te nemen aan het maatschappelijk verkeer. Op doordeweekse dagen wordt geschoffeld, gesnoeid, gepoetst en geklust door een zeer diverse groep mensen: van gepensioneerden, langdurig werklozen, (tijdig) arbeidsongeschikten, mensen met uiteenlopende psychiatrische of psychosociale problematiek tot taakgestraften. Naast een leerbedrijf op het gebied van sport (studenten Mondriaan), biedt Hudito ook stageplaatsen voor leerlingen van het VSO en praktijkonderwijs. Voor beide projecten geldt dat de op het eerste gezicht onmogelijke mix van achtergronden en toekomstverwachtingen leidt tot mooie contacten en ervaringen.

Het verder uitbouwen van de maatschappelijke rol van sportverenigingen is geen eenvoudige opgave. In de eerste plaats moet de vitaliteit van de vereniging omhoog. De basis moet op orde zijn, wil een vereniging een stabiele factor zijn voor maatschappelijke projecten. De matrix op de vorige pagina laat zien dat sommige verenigingen maatschappelijk georiënteerd zijn, maar niet vitaal. Deze groep verenigingen is kwetsbaar. De kracht (vitaliteit) van een vereniging dient op orde te zijn en van daaruit kan een vereniging een extra maatschappelijke waarde leveren.

Een tweede randvoorwaarde voor een succesvolle samenwerking tussen sport en andere beleidsvelden, is dat de behoefte van twee kanten (sport en andere beleidsveld) moet komen. Dat lijkt zo vanzelfsprekend, maar goedbedoeld (vanuit enthousiasme) wordt 'sport als middel' teveel van uit de sport gepromoot. Daarnaast is het goed te realiseren dat er grenzen zijn aan wat vrijwilligers kunnen. Sportverenigingen zijn geen 'Haarlemmerolie' voor allerlei maatschappelijke uitdagingen. Onze insteek is hierbij: vrijwillig wat vrijwillig kan, en professioneel wat professioneel moet. Daarnaast biedt deskundigheidsbevordering van het vrijwilligerskader van sportverenigingen ook kansen.

VOORBEELD: Stages voor jongeren met verstandelijke beperking

Delftse Sportvereniging Concordia biedt groepsstages en individuele stageplaatsen aan voor jongeren in de leeftijd van 15 - 19 jaar met een verstandelijke beperking die VSO (voortgezet speciaal onderwijs) volgen. Wekelijks komt bijvoorbeeld een groep van 5-7 leerlingen onder begeleiding op stage. Door vrijwilligers biedt Concordia de begeleiding die nodig is en worden wekelijks tal van klussen in het clubhuis of aan de accommodatie uitgevoerd. Op deze manier kunnen de leerlingen in een relatief beschermde omgeving werkervaring opdoen en kunnen zij zichtbaar resultaat leveren. Door deze stages ontstaat een sterke band tussen Concordia, de school, leerkrachten en leerlingen die positief uitwerkt voor alle partijen. Deze kinderen komen uiteindelijk terecht in begeleid werk of actieve dagbesteding.

Ambities looptlijn 2: Delft, stad van vitale én maatschappelijk actieve verenigingen

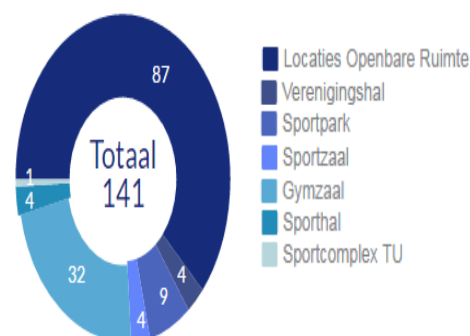
Ambitie 5:	Plan van aanpak vitaliseren verenigingen.
Ambitie 6:	Plan van aanpak sport en sociaal domein.

3.4 Looptlijn 3: Delft, stad van goede sport- en beweegaccommodaties

Basiskwaliteit als uitgangspunt

In principe kiest Delft bij sportaccommodaties voor basiskwaliteit. Dat wil zeggen functioneel, veilig en bij binnensport ook hygiënisch. Bij hogere kwaliteitseisen betaalt de gebruiker de meerprijs. In de binnensport hebben we te maken met een aantal verouderde en te kleine gymzalen. Het is zeer wenselijk om binnen 5 jaar de binnensportaccommodaties een kwaliteitsimpuls te geven. We willen oude gymzalen vervangen door nieuwe accommodaties waarbij de KVLO-norm (308 m²) het uitgangspunt vormt. Bij voorkeur vervangen we twee (of drie) dicht bij elkaar gelegen oudere gymzalen door een nieuwe sportzaal (616 m² zaal) of sporthal (vanaf 1.056 m²). Daarmee is zowel het bewegingsonderwijs als het verenigingsgebruik gebaat. Dat vraagt afstemming met de beleidsvelden stedelijke ontwikkeling en onderwijshuisvesting.

Aantal sportvoorzieningen in Delft

Drie van de vier verenigingshallen hebben overdag geen onderwijsgebruik en missen zodoende inkomsten die nodig zijn voor een gezonde exploitatie. Voor Delft is een gezonde exploitatie van de verenigingshallen belangrijk. We gaan bekijken op welke wijze de exploitatie van private verenigingshallen kan worden ondersteund. Mogelijk is dat toch door enig onderwijsgebruik, maar andere mogelijkheden zijn bijvoorbeeld het gebruik voor sportstimuleringsprojecten of een lage renteregeling.

Geen topsportaccommodaties

Diverse Delftse sportverenigingen pleiten er voor dat Delft zich niet alleen richt op breedtesport, maar ook op topsport. De gemeente Delft begrijpt deze wens en heeft waardering voor realistische sportieve ambities van sportverenigingen. Hoge sportieve prestaties, waaronder topsport, kunnen bijdrage aan de populariteit van de betreffende tak(ken) van sport en betreffende sportvereniging. De gemeente Delft zet echter primair in op breedtesport: van recreatieve sportbeoefening tot prestatief, maar geen topsport. Met de nabijheid van Den Haag en Rotterdam zijn er op korte afstand 2 gemeenten die wel specifiek topsport accommoderen. Uit onderzoek blijkt verder dat topsportprestaties niet structureel leiden tot meer breedtesport.⁸ Topsport heeft

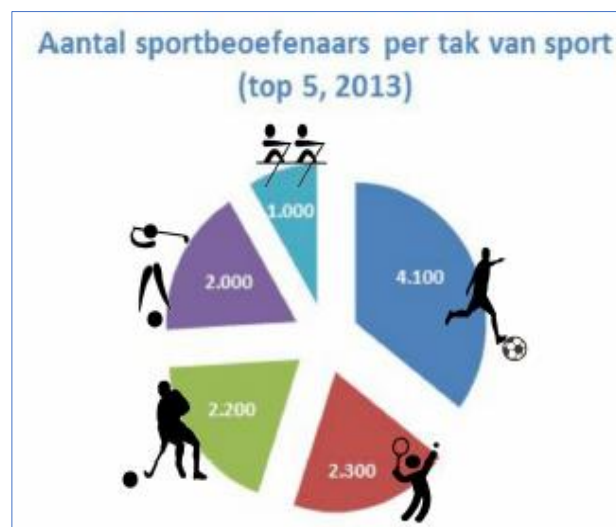
⁸ Zie o.a. Yannic Audenaerde, Invloed van topsport op sportbeoefening, 2015.

wel een duidelijke meerwaarde in stadspromotie, maar Delft kiest vanwege de beperkte middelen en de inhaalslag die we moeten maken in de totale sportinfrastructuur voor breedtesport en bewegen in de openbare ruimte.

Kwantiteit: een aanbod passend bij de groeiende vraag en minimale bespelingsnorm per veld

Delft streeft naar een accommodatie-aanbod dat is afgestemd op de vraag. De planningsnormen van sportbonden (voor zo ver aanwezig) zijn richtinggevend. Dus waar mogelijk houden we rekening met planningsrichtlijnen van bonden. Enige relativering is daarbij ook gewenst. De hockeyverenigingen in Delft hebben volgens de officiële richtlijnen van de bond een tekort aan velden, maar in de praktijk kan het net. Door wedstrijden sneller te laten beginnen (minder inspeeltijd) en de speeltijden op zaterdag ruimer te nemen dan de bond voorschrijft, vergroten Hudito en Ring Pass de capaciteit. Beide verenigingen beperken echter wel de instroom van jeugd om te voorkomen dat over enige jaren een onbeheersbaar tekort ontstaat (oudere jeugd gebruikt meer veldcapaciteit dan jongste jeugd). Deze beperking van de instroom betekent een stagnatie in de beweegparticipatie. Dit is een onwenselijk situatie. Het intensiveren van de bespeling is op kunstgras wel mogelijk, maar op wedstrijddagen geeft dat maar beperkt extra capaciteit en kunstgras is ook duurder in de exploitatie dan natuurgras.

In het sportaccommodatieplan is vastgesteld dat er enige overcapaciteit is bij de gymzalen, maar er is een tekort aan sporthalcapaciteit. In de buitensport is er bij tennis overcapaciteit, maar enkele sporten (o.a. honk- en softbal, hockey en rugby) kampen met een tekort of hanteren een wachtlijst en voetbal heeft nauwelijks ruimte voor uitbreiding. Hierbij speelt ook mee dat bij bepaalde Delftse sportverenigingen relatief veel leden van buiten Delft lid zijn. Delft kan en wil deze vraag vanuit randgemeente niet onbeperkt opvangen. In de uitwerking van de investeringsagenda sportaccommodaties wordt dit meegenomen.

Anders dan nu willen we naar een minimale bespeling per veld om te voorkomen dat kleine clubs een sportpark of een gedeelte inefficiënt gebruiken. En bij grotere binnensportaccommodaties, zoals sporthallen en sportzalen streven we naar dubbelgebruik; dus overdag bewegingsonderwijs en 's avonds en in het weekeinde verenigings- en overig gebruik. De ambities van Delft wat betreft een groei van de woningvoorraad met 5.000 tot 15.000 woningen, vraagt om voldoende en kwalitatief hoogwaardige voorzieningen, waaronder ook sportvoorzieningen (zie kadernota 2017). Een uitwerking en fasering van deze uitbreidingsbehoefte vindt plaats in de nader op te stellen investeringsagenda sportaccommodaties.

Toegankelijkheid voor sporters met een beperking

Een van de groepen waarbij de sportdeelname lager ligt dan gemiddeld, zijn inwoners met een beperking (geldt landelijk). Toegankelijkheid van de sportaccommodaties is een belangrijke randvoorwaarde om sport en bewegen voor mensen met een beperking mogelijk te maken. Voor nieuwe accommodaties zal de gemeente toegankelijkheid opnemen in het programma van eisen, dat de basis vormt voor een ontwerp. De publicatie 'Richtlijnen Toegankelijkheid Indoor Sportaccommodaties' van de stichting Onbeperkt Sportief uit 2014 geeft hiervoor uitgebreid informatie. Bij bestaande accommodaties willen we knelpunten zoveel mogelijk oplossen.

Multifunctioneel gebruik clubaccommodaties

Bij clubaccommodaties streven we naar multifunctioneel gebruik: dus meerdere gebruikers voor één clubaccommodatie. Dat kan sportgebruik zijn, maar ook andere non profit of commerciële gebruikers, die een relatie hebben met sport en bewegen, zoals buitenschoolse opvang, fysiotherapie, huiswerkbegeleiding et cetera. Bij commercieel gebruik is de wet markt en overheid leidend, waarbij de strekking is dat we door het handelen van de gemeente niet marktverstoring mogen opereren (wet Markt en Overheid).

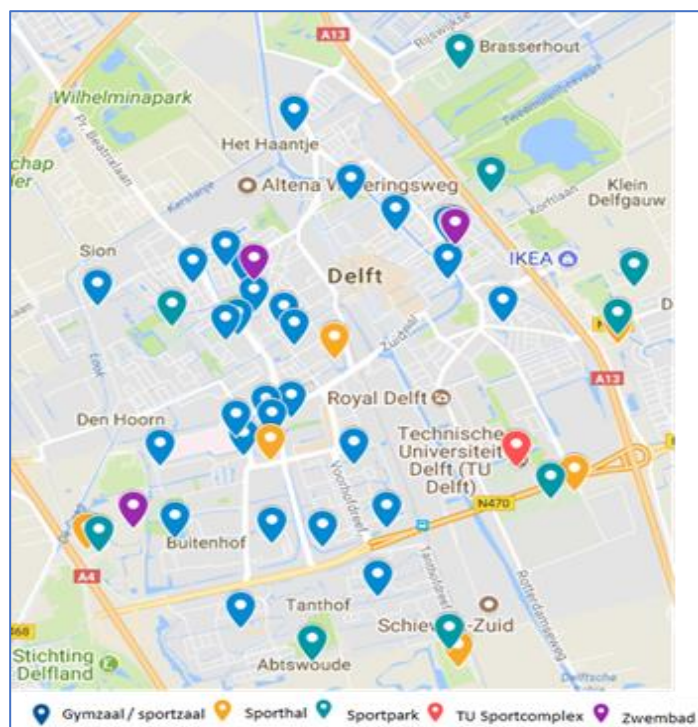
Bij clubaccommodaties op sportparken heeft de gemeente nu nauwelijks een rol. Door verouderde overeenkomsten zijn de mogelijkheden om te sturen nu beperkt. De gemeente wil in de toekomst meer kunnen sturen op het algemeen belang en flexibeler willen kunnen inspelen op ontwikkelingen die een versterking zijn van de infrastructuur voor sport en bewegen. De gemeente gaat onderzoeken op welke wijze dit gerealiseerd kan worden.

Sporthal Scholencombinatie Delfland

Begin 2017 is de nieuwe locatie van Scholencombinatie (SC) Delfland in de Spoorzone geopend en in gebruik genomen. Deels ter vervanging van de Sporthal Brasserskade is in deze school een grote sporthal gerealiseerd. Na oplevering is het gebouw, inclusief sporthal, in eigendom overgegaan naar SC Delfland. Twee van de drie vaste verenigingsgebruikers van Sporthal Brasserskade zijn overgegaan naar de nieuwe sporthal van SC Delfland. Hierdoor is de gemeente, in samenwerking met het onderwijs en de sportverenigingen, erin geslaagd om onderwijs- en sportgebruik te integreren in een voorziening en om sport terug te brengen in de stad.

Spreiding van accommodaties

De gemeente Delft streeft naar een evenwichtige spreiding van sportaccommodaties over de stad. Dat betekent dat wij sport daar waar mogelijk terug de stad in halen. Daarnaast houdt de gemeente bij de toekomstige situering van binnensportaccommodaties rekening met het onderwijsgebruik en de maximale afstanden tussen school en accommodatie, zoals vastgelegd in de onderwijshuisvestingsverordening. Delft is een redelijk compacte stad. De afstanden tussen de wijken zijn over het algemeen niet erg groot. De situering en spreiding van sportaccommodaties is een onderwerp dat we ook met de regiogemeenten willen overleggen. Een groot aantal gebruikers van de Delftse sportaccommodaties woont niet in Delft maar in buurgemeenten.

Afstemming gebruik niet-gemeentelijke sportaccommodaties

Naast gemeentelijke sportaccommodaties zijn er in Delft ook tal van niet-gemeentelijk sportaccommodaties. Deze voorzieningen zijn bijvoorbeeld in eigendom bij onderwijsinstellingen (PO, VO, MBO, HBO, TU), en zorginstellingen. Veel van deze voorzieningen (vooral bij onderwijs) zijn met maatschappelijk geld gerealiseerd. De gemeente streeft naar een integraal gebruik van deze voorzieningen en gaat in gesprek met de diverse partijen die deze sportvoorzieningen beheren en exploiteren.

Diversiteit van sportaccommodaties regionaal afstemmen

Delft heeft een centrale ligging in de Metropoolregio. Veel inwoners van buiten maken gebruik van sportaccommodaties in Delft. Zowel Delft als regiogemeenten hebben aanzienlijke woningbouwambities, terwijl de ruimte in dit deel van de Randstad schaars is. We willen met regiogemeenten afstemming over het opnemen van voorzieningen (in het bijzonder voorzieningen voor sport en bewegen) bij woningbouwplannen, om te zorgen – ook in de toekomst - voor een prettig en gezond woon- en leefklimaat.

Tarieven

Wat betreft tarieven vindt de gemeente dat sportaccommodaties wat mogen kosten. In doorsnee zitten de

tarieven in Delft aan de bovenkant van wat in de regio wordt gerekend en dat geldt ook in landelijk perspectief. We streven niet naar hogere huuropbrengsten, maar de gemeente wil wel meer evenwichtige tarieven. Het is nu nog zo dat een binnensporter meer betaalt aan huur per lid, dan een buitensporter. Ook zijn er wat onevenwichtigheden in de buitensport bij bepaalde typen velden of accommodaties.

De gemeente zal die inwoners steunen, die financieel onvoldoende middelen hebben om mee te doen aan sport. Op dit moment zijn die mogelijkheden er vooral voor jongeren (<18 jaar) via het Jeugdsportfonds en de Delftpas. Vanuit sportverenigingen is aangegeven dat die belemmeringen ook voor volwassenen regelmatig gelden. De huidige mogelijkheden via de Delftpas zijn voor sommige volwassen doelgroepen te beperkt.

Nieuw zwembad uiterlijk 2025

In Delft hebben we de beschikking over drie voor publiek toegankelijke zwembaden. Het Sportfondsenbad, het Zwem- en squashcentrum Delft en zwembad Kerkpolder. Alle drie worden geëxploiteerd door Sportfondsen Delft BV (SFD). Omdat vernieuwing van de twee oudste baden, het Sportfondsenbad en het Zwem- en squashcentrum Delft te duur is, worden ze vervangen door één nieuw zwembad. De Kadernota 2017 (vastgesteld door de gemeenteraad op 26 juni jl.) geeft aan dat de nieuwbouw in 2025 moet zijn afgerond. Bij voorkeur streven we naar enige jaren eerder, in verband met de ouderdom van de baden en de risico's (wettelijke eisen veiligheid en hygiëne). Dit najaar (2017) wordt een begin gemaakt met planvoorbereiding.

Ambities loopplijn 3: Delft, stad van goede sport- en beweegaccommodaties

Ambitie 7:	Versterking binnensportaccommodaties.
Ambitie 8:	Versterking buitensportaccommodaties.
Ambitie 9:	Nieuwe zwemvoorziening ter vervanging 2 zwembaden.
Ambitie 10:	Toegankelijkheid accommodaties (sporters met een beperking).
Ambitie 11:	Multifunctioneel gebruik sportaccommodaties.
Ambitie 12:	Regionale afstemming sportaccommodaties en gebruik.
Ambitie 13:	Harmonisatie tarieven (actie n.a.v. sportaccommodatieplan).

3.5 Loopplijn 4: Delft, stad van sporten en bewegen in de openbare ruimte

Het belang van openbare ruimte voor sport en bewegen en het openstaan voor medegebruik van sportaccommodaties (geen afgesloten accommodaties uitsluitend voor sportverenigingen), is binnen de sport in Nederland een tamelijk nieuwe ontwikkeling. NOC*NSF stelt sinds een paar jaar dat het aan de sporter zelf is om te bepalen op welke manier hij zich wil verbinden of verenigen. Niet het instituut (sportbond of -vereniging) staat centraal, maar het individu dat wil sporten. Vooral sportverenigingen moeten wennen aan veranderende behoeftes en denken vooral in accommodaties voor verenigingen. Buiten de sportwereld (stedelijke ontwerpers) was de aandacht voor bewegen in de openbare ruimte er al veel eerder. Delft is daarin door de jaren heen vooruitstrevend en een pionier geweest.

Delftse stedenbouwkundigen (Váhl e.a.) hebben in de jaren tachtig van de vorige eeuw aan de basis gestaan van de ontwikkeling van het woonerf-concept, waarbij men maximale leefbaarheid en speelruimte creëerde op straat. De gemeente Delft is een van de organisatoren geweest van de internationale conferentie Childstreet2005 in Delft. Het Childstreetconcept gaat uit van het realiseren van een aantrekkelijke, leefbare stedelijke omgeving, in het bijzonder voor kinderen.

Delft heeft vanuit het oogpunt van spelen en bewegen diverse projecten gerealiseerd voor kindvriendelijke en beweegvriendelijke stedelijke inrichting. Denk hierbij aan de diverse speelstoepen, de snoeproute in de wijk Tanthof, twee Kindlinten in de wijken Voordijkshoorn en Buitenhof of woonstraten zonder autoverkeer in de Molenwijk. Verder zijn op verschillende locaties in de stad speelplekken en trapvelden gerealiseerd.

Foto: *Speelstoepen Delft*

Doorontwikkeling van spelen in de openbare ruimte naar bewegen in de openbare ruimte

De huidige initiatieven en voorbeelden in Delft richten zich vooral op een kindvriendelijke en beweegvriendelijke stedelijke inrichting voor kinderen. De visie sport en bewegen wil hierbij aansluiten. We willen meer ruimte voor bewegen in de openbare ruimte en de aanleg van verschillende beweegroutes in de stad. Dus voor alle Delftenaren. We zetten dus in op een doorontwikkeling van spelen in de openbare ruimte naar bewegen in de openbare ruimte. Daarbij willen we waar mogelijk sportparken ook meer toegankelijk maken voor de wijk.

Als gevolg van de woningbouwambitie heeft Delft de komende jaren een grote opgave ten aanzien van gebiedsontwikkeling. De komende decennia zal Delft een transitie doormaken. Dit geldt ook voor de openbare ruimte. In deze transitie willen we sport en bewegen integraal onderdeel maken van de openbare ruimte. Ook bij 'kleinere' ontwikkelingen, zoals renovaties van wegen of projecten in de stad waarbij de infrastructuur wordt aangepast of heringericht, willen we dit doen. Op deze manier maken we sport en bewegen integraal onderdeel van de stad en zijn beweegaanleidingen altijd dicht in de buurt.

VOORBEELD: Looproutes Amersfoort

Amersfoort heeft al eerder de keuze gemaakt voor een beweegvriendelijke stad. Een van de uitwerkingen is de aanleg van 10 looproutes in de stad in samenwerking met onder meer hardlooptroepen.

- de beweegroutes variëren van 2 tot 9 km
- de routes zijn uitgezet op veel gebruikte en "logische" hardlooplekken; veilig, grotendeels verlicht en tegelijk ook mooie stukjes Amersfoort.
- de routes hebben een startpaneel met daarop een kaart van de route, een trainingsschema (via een QR code op internet te raadplegen), kaartje waarop de andere routes in de stad te vinden zijn, logo's van sponsors.
- de gemeente draagt zorg voor de aanleg van de routes (zowel financieel als praktisch). Het beheer van de routes (route nalopen, schoonhouden, kapot startpaneel vervangen) is zoveel mogelijk belegd bij het bedrijfsleven die de routes sponsoren.

Bij de inrichting van de openbare ruimte voor sport en bewegen willen we zoveel mogelijk inspelen op de wensen en behoeften van de lokale inwoners. Bij het aanpassen van de openbare ruimte tot een omgeving die meer uitnodigt tot bewegen, is het toepassen van technische innovaties een kans.

Reactiegebieden

Aan de randen van Delft liggen recreatiegebieden, zoals Delftse Hout en het Abtswoudse Bos. De Delftse Hout is een zeer druk bezocht recreatiegebied. Het Abtswoudse Bos ligt direct ten zuiden van de Delftse wijk Tanthof. Het is een poldergebied dat rond 2000 is opengesteld met bosschages van bijna 200 hectare. In tegenstelling tot de Delftse Hout wordt dit gebied nog weinig gebruikt voor sportieve recreatie, terwijl de behoefte aan ruimte voor bewegen alleen maar toeneemt. We willen bekijken in overleg met Gebiedstafel Delfland en (potentiele) gebruikers op welke wijze het gebied beter kan worden benut voor sportieve recreatie.

De komst van de Omgevingswet (thans in voorbereiding) biedt mogelijkheden om structureel aandacht te schenken aan een gezonde leefomgeving. Delft behoort tot de 6 meest dichtbevolkte gemeenten van Nederland. Wanneer gezondheidsaspecten aan de voorkant worden meegenomen resulteert dit in een gezonde, veilige en aantrekkelijke omgeving.

Ambities actiepunten loopplijn 4: Delft, stad van sporten en bewegen in de openbare ruimte

Ambitie 14:	Onderzoeken toegankelijkheid sportparken.
Ambitie 15:	Technische innovaties toepassen (verleiden tot bewegen).
Ambitie 16:	Groengebieden (zoals Abtswoudse Bos) beter benutten voor sport en bewegen.
Ambitie 17:	Aandacht sport en bewegen als toets bij plannen/herinrichting.
Ambitie 18:	Aanleg looproutes in Delft in samenwerking met gebruikers/bedrijfsleven.

4. Hoe verder: van heden naar wensbeeld

De missie voor Delft voor sport en bewegen, is een stad met een gezonde leefstijl, met een passend voorzieningenniveau, met een beweegvriendelijke inrichting van de stad en met vitale 'open' verenigingen, die maatschappelijk actief zijn.

Tussen 'wensbeeld' en de huidige situatie zit wel enig 'licht'. Met enthousiasme, samenwerking, daadkracht en vasthoudendheid kunnen we samen met onze maatschappelijke partners die opgave realiseren. Niet in een paar jaar, maar successievelijk is het wensbeeld wel bereikbaar. Delft weer vitaal krijgen op het gebied van sport en bewegen, betekent dat de gemeente structureel meer middelen aan sport en bewegen moet gaan besteden. Een tijdelijke impuls leidt onherroepelijk weer tot een terugval. Deze visie op sport en bewegen wordt de komende periode dan ook nader uitgewerkt in een Investeringsagenda Sportaccommodaties en een Uitvoeringsplan Sport en Bewegen. In dit hoofdstuk wordt weergegeven waar de verschillende ambities uit deze visie een vervolg krijgen. Net als bij deze visie sport en bewegen worden bij de investeringsagenda en het uitvoeringsplan maatschappelijke partners betrokken. Voor de georganiseerde sport zal de gemeente hierover nadere afspraken maken met de Sportraad van Delft, als belangenbehartiger van de georganiseerde sport.

4.1 Investeringsagenda Sportaccommodaties

Binnen de Investeringsagenda Sportaccommodaties worden de knelpunten en ambities uit deze visie op sport en bewegen ten aanzien van de sportaccommodaties vertaald in investering scenario's. Het is niet de verwachting dat alle benodigde investeringen in enkele jaren gerealiseerd kunnen worden. De investeringsagenda zal daarom worden opgesteld met een looptijd van ongeveer 10 jaar en zal tevens een fasering bevatten. Het ligt voor de hand dat de meest prangende knelpunten en quick wins als eerst worden opgepakt. De investeringsagenda is naar verwachting gereed in het tweede kwartaal van 2018.

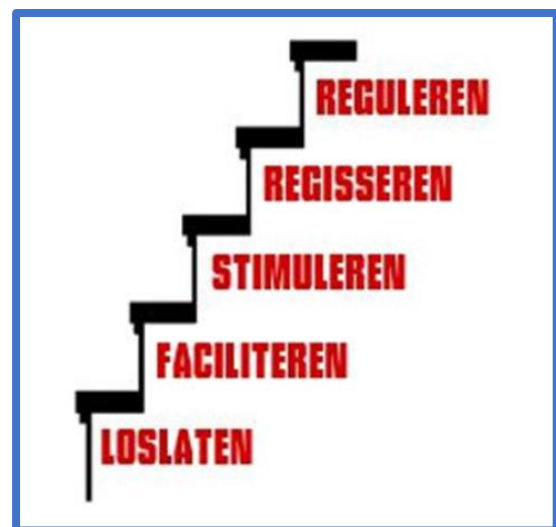
4.2. Uitvoeringsplan Sport en Bewegen

Niet alle ambities in deze visie op sport en bewegen hebben betrekking op investeringen in accommodaties. Een deel gaat meer over het organiseren van aanbod, het maken van afspraken, enz. Deze ambities worden nader uitgewerkt in een Uitvoeringsplan Sport en Bewegen. Dit uitvoeringsprogramma wordt parallel opgewerkt met de Investeringsagenda Sportaccommodaties en is naar verwachting eveneens in het tweede kwartaal van 2018 gereed.

4.3 Rolneming

Het oplossen van de knelpunten en het realiseren van de ambities uit deze visie op sport en bewegen kan de gemeente niet alleen. Delft is een regiegemeente en werkt ten aanzien van sport en bewegen samen met een groot aantal partijen. Naast de gemeente zijn dat onder andere verenigingen, sporters, de Sportraad van Delft, Delft voor Elkaar, onderwijsinstellingen en lokaal bedrijfsleven.

De rolverdeling tussen de gemeente en de betrokken partijen verschilt per vraagstuk. De afbeelding hiernaast toont de overheidsparticipatietrap. Als eigenaar van sportvoorzieningen zit de gemeente in een regisserende rol, terwijl de gemeente voor wat betreft sportaanbod meer een stimulerende en faciliterende rol inneemt. Bij de uitwerking van de Investeringsagenda

Overheidsparticipatietrap

Sportaccommodaties en het Uitvoeringsplan Sport wordt de rolverdeling tussen de betrokken partijen nader ingevuld. Leidraad hierbij is de 'Nota rolname Delft,' die in februari 2016 is vastgesteld door het college.

4.4 Samenvatting ambities

In onderstaande tabel zijn de ambities van deze visie sport en bewegen opgesomd. Per ambitie is aangegeven waar deze een vervolg krijgt; het Uitvoeringsplan Sport, de Investeringsagenda Sportaccommodatie of op een andere wijze.

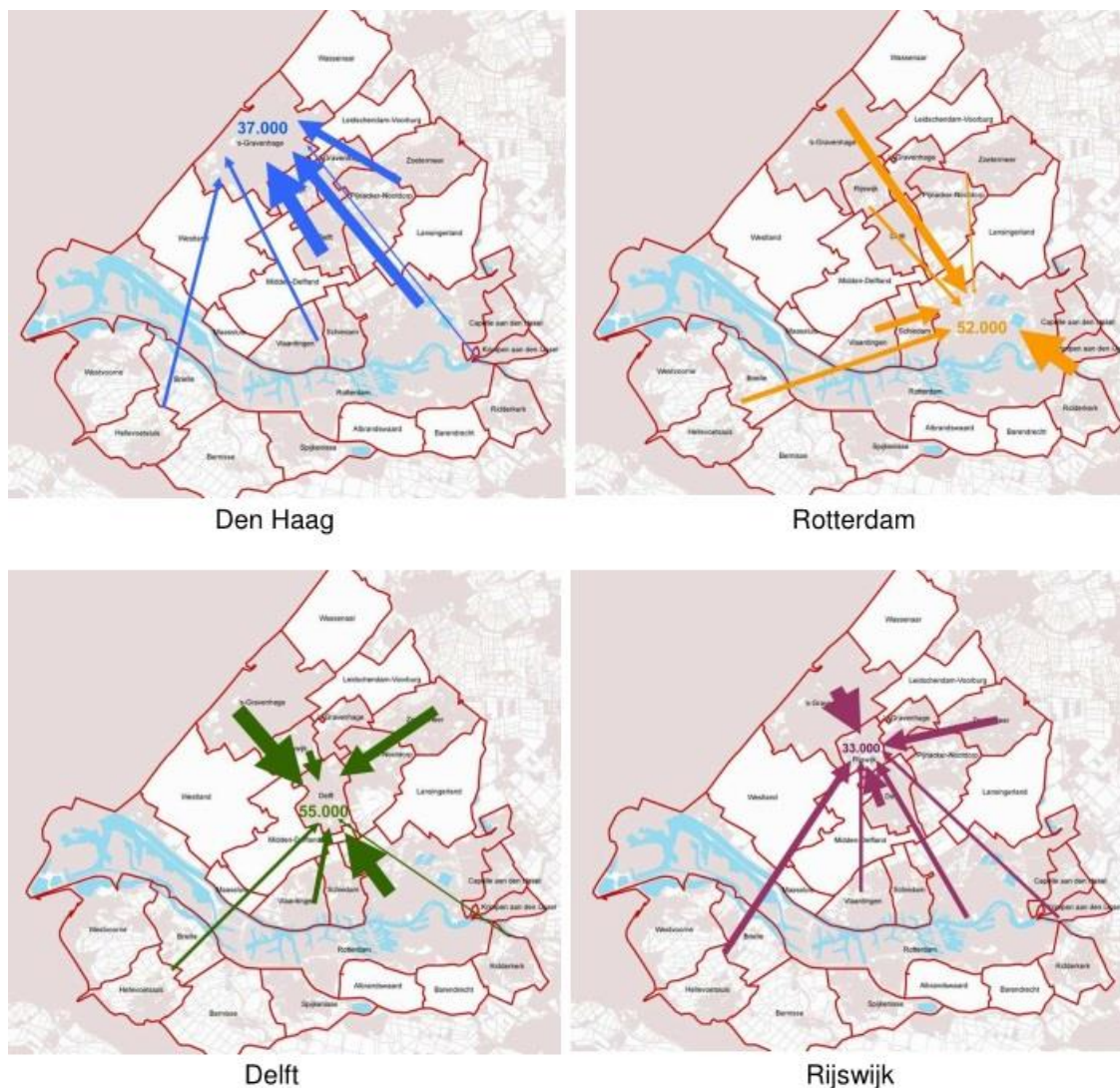
	Looplijn 1: stimuleren Sport en Bewegen	
Ambitie 1:	impuls bewegingsonderwijs (ondersteunen vakleerkrachten en moderne gymaccommodaties)	Werkgroep Onderwijs en Bewegen
Ambitie 2:	introduceren nieuwe sportvormen en verbreden sportaanbod	Uitvoeringsplan
Ambitie 3:	slimmer omgaan met accommodaties en accommodaties optimaal gebruiken (aanpassen (huur)overeenkomsten)	Overig
Ambitie 4:	sportstimuleringsprojecten: opstellen Plan van Aanpak en subsidieregeling	Uitvoeringsplan
	Looplijn 2: vitale verenigingen met maatschappelijke meerwaarde	
Ambitie 5:	plan van aanpak vitaliseren verenigingen	Uitvoeringsplan
Ambitie 6:	plan van aanpak sport en sociaal domein	Uitvoeringsplan
	Looplijn 3: Accommodaties voor sport en bewegen	
Ambitie 7:	versterking binnensportaccommodaties	Investeringsagenda
Ambitie 8:	versterking buitensportaccommodaties	Investeringsagenda
Ambitie 9:	nieuwe zwemvoorziening ter vervanging 2 zwembaden	Investeringsagenda
Ambitie 10:	toegankelijkheid accommodaties (sporters met een beperking)	Investeringsagenda
Ambitie 11:	multifunctioneel gebruik sportaccommodaties	Investeringsagenda
Ambitie 12:	regionale afstemming sportaccommodaties en gebruik	Investeringsagenda
Ambitie 13:	harmonisatie tarieven (actie n.a.v. sportaccommodatieplan)	Investeringsagenda
	Looplijn 4: Openbare ruimte voor sport en bewegen	
Ambitie 14:	onderzoeken toegankelijkheid sportparken	Investeringsagenda
Ambitie 15:	technische innovaties toepassen (verleiden tot bewegen)	Investeringsagenda
Ambitie 16:	Abtswoudse Bos beter benutten voor sport en bewegen	Investeringsagenda
Ambitie 17:	aandacht sport en bewegen als toets bij plannen/herinrichting	Intern gemeente
Ambitie 18:	aanleg looproutes in Delft in samenwerking met gebruikers/bedrijfsleven	Investeringsagenda
	Algemeen	
Ambitie 19:	monitoring en jaarlijks verslag voortgang	Overig

Bijlagen

Bijlage A Gebruik van sportaccommodaties door regio

In 2012 heeft het Centrum voor Onderzoek en Statistiek in opdracht van de Metropoolregio Rotterdam – Den Haag een enquête uitgezet onder de 24 gemeenten⁹ binnen deze metropoolregio. Het onderzoek¹⁰ gaat in op welke voorzieningen door bewoners in de metropoolregio buiten de eigen woongemeente worden gebruikt, waarom zij dat doen en op wat voor manier zij reizen door de regio. Hierbij is gevraagd naar de volgende thema's: cultuur en uitgaan, sport, recreatie, winkelen en werk.

Onderstaande figuur heeft betrekking op de sportvoorzieningen en toont het aantal bezoekers die buiten hun woongemeente sportvoorzieningen bezoeken om er zelf te sporten. De pijlen geven weer waar deze bezoekers vandaan komen. Hierin is te zien dat Delft de meeste bezoekers vanuit de regio aantrekt, namelijk 55.000 bezoekers. Deze bezoekers komen met name uit Den Haag (50%) en Rotterdam (25%). De rest komt met name uit Zoetermeer en Rijswijk. Ter vergelijking, Den Haag ontvangt 37.000 bezoekers, Rotterdam ontvangt er 52.000 en Rijswijk ontvangt 33.000 bezoekers.

⁹ 16 van de 24 gemeenten in de metropool regio hebben deelgenomen aan het onderzoek. Dit betekent dat het onderzoek geen volledig beeld geeft over de metropoolregio. De genoemde percentages en aantallen zijn schattingen en geven een indicatie weer.

¹⁰ Metropoolregio Rotterdam – Dan Haag; Onderzoek naar voorzieningengebruik in de regio (Centrum voor Onderzoek en Statistiek, juni 2012)

Bijlage B Samenvatting brede discussieavonden

Bij het opstellen van de visie op sport en bewegen zijn, naast een klankbordgroep met vertegenwoordigers vanuit de georganiseerde sport en maatschappelijke partners van de gemeente, twee brede discussieavonden georganiseerd op 5 juli en 5 september jl..

Brede discussieavond 5 juli 2017

Aan de eerste discussieavond namen 35 personen (excl. leden klankbordgroep) deel. Dit betrof onder andere vertegenwoordigers van sportverenigingen en de ongeorganiseerde sport. Bovendien waren ook verscheidende partners aanwezig, zoals Delft voor Elkaar, Pieter van Foreest, Gemiva-SVG, Ipse de Bruggen, Hartstichting, GGD Haaglanden, Haaglanden Beweegt en Zorg op Maat.

Tijdens deze bijeenkomst is aan de deelnemers met name input gevraagd over wat zij zien als sterke en zwakke/verbeterpuntenpunten en kansen en bedreigingen voor sport in Delft. In verschillende gesprekstafels is hierover met elkaar gediscussieerd en is een SWOT (Sterktes, Zwaktes, Kansen en Bedreigingen) opgesteld. Vervolgens is gezamenlijk gekomen tot een prioritering in deze SWOT.

De vergaarde input kwam in grote lijnen overeen met interne analyses en een reeds opgestelde houtskoolschets. Deze houtskoolschets was overigens bewust niet op voorhand gedeeld met de deelnemers. Een duidelijk verschil met de houtskoolschets is de mening over topsport. Een aantal deelnemers/verenigingen geeft aan het belangrijk te vinden dat de gemeente ook aandacht heeft voor topsport. De gemeente heeft toegelicht waarom zij zich hier niet op focust:

- 1) Er is geen effect bekend tussen topsport en breedtesportbeoefening. Het effect is hooguit van tijdelijke aard;
- 2) Topsport kost veel geld en gezien de inhaalslag die Delft moet maken voor de breedtesport-infrastructuur, kan/wil de gemeente die middelen niet verdunnen;
- 3) Delft ligt tussen Rotterdam en Den Haag, twee gemeenten die expliciet topsportbeleid voeren en middelen daarvoor beschikbaar stellen. Delft kan en wil daar niet mee concurreren.

De uitkomsten van deze eerste discussieavond zijn zoveel mogelijk verwerkt in de conceptvisie Sport en Bewegen.

Brede discussieavond 5 september 2017

Op dinsdag 5 september heeft de tweede discussieavond plaatsgevonden. Tijdens deze bijeenkomst is de conceptvisie op Sport en Bewegen besproken. Bij deze bijeenkomst waren ongeveer 30 aanwezigen vanuit sportverenigingen, ongeorganiseerde sport en maatschappelijke partners.

Er is gestart met een korte toelichting op het doorlopen proces en hoe de input van verschillende partijen is verwerkt. De deelnemers is gevraagd naar een algemene indruk en algemene opmerkingen. Vervolgens is de visie per hoofdstuk doorgesproken.

Over het geheel genomen zijn de sportverenigingen te spreken over de visie op sport en bewegen en onderschrijven zij de richting die de gemeente met sport en bewegen op wil.

Op hoofdlijnen zijn de volgende opmerkingen gemaakt:

- Duidelijke vraag naar meer (financiële) onderbouwing van de visie en het actieplan. De visie kan meer onderbouwd worden met meer Delftse cijfers en gegevens;
- Het is nog te onduidelijk hoe het vervolgproces er uit komt te zien voor de Investeringsagenda en het Uitvoeringsplan en wat de tijdslijnen hierin zijn;
- De rol van de Sportraad van Delft en (maatschappelijke) partners voor het vervolgtraject is onduidelijk;
- Wat betreft topsport kunnen sportverenigingen deze ambitie wel hebben, de gemeente zet in op breedte sport;
- Samenwerking met TU / rapport Deetman wordt onvoldoende genoemd;
- Gesprek met regio aan gaan over (sport)voorzieningen en/of voorzieningen verbeteren voor alle sporters (ook voor de inkomende stroom);
- Heldere definities voor verschillende termen zodat duidelijk wordt wat hier onder wordt verstaan.

De gemeente heeft verschillende opmerkingen verwerkt in de conceptvisie. Een aantal opmerkingen had betrekking op het nog op te stellen uitvoeringsplan sport en de investeringsagenda sportaccommodaties. Deze opmerkingen worden in de verdere uitwerking meegenomen.

Bijlage C Terugblik Nota Bewegen, Spelen, Sporten 2009-2012

De missie van de nota Bewegen, Spelen, Sporten 2009-2012 luidde: Delft Gezond, Sociaal, Actief. De algemene doelstelling van de nota was: Delftenaren bewegen, spelen en sporten hun leven lang, ontwikkelen zich daarin op een manier die bij hun persoon past en voldoet daarmee aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB). Concreet betekende dit: in 2012 voldoet minimaal 70% van de volwassenen (18+) aan de beweegnorm; In 2012 voldoet minimaal 50% van de jeugdigen (4-17 jaar) aan de beweegnorm; In 2012 bedraagt het percentage inactieve volwassenen maximaal 5%.

Zowel bij volwassenen als de jeugd zijn die doelen niet behaald. Onder volwassenen was de doelstelling 70%. In 2010 was het aandeel dat voldeed aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen 61%, in 2013 was het 58% en in 2015 63%. Bij de jeugd van 4-11 jaar voldoet 42% aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen en onder 12-18 jarigen is dat 33% (doelstelling uit 2009 was minimaal 50% voor de groep 4-17 jaar).

De missie en doelen en ambities van de nota uit 2009 zijn nog steeds actueel. In die zin was Delft zijn tijd vooruit. Tegenwoordig is het gebruikelijk om geen sportnota's te ontwikkelen, maar het accent te leggen op sport én bewegen. Ook de relatie met een gezonde leefstijl is tegenwoordig gebruikelijk. Maar in 2009 was dat landelijk echt vernieuwend.

Belangrijkste leerpunten:

Er is een aantal lessen te trekken n.a.v. de nota 2009-2012.

(1) Wat betreft de kwantitatieve doelen, dus de groei in bewegen (NNGB) kunnen we concluderen dat die niet realistisch waren. Meer bewegen als onderdeel van een gezonde leefstijl vraagt een gedragsverandering. Dergelijke veranderingen kosten tijd en ruime budgetten. Met een aantal projecten verander je niet de Delftse bevolking. Het is belangrijk om bij het formuleren van doelen daarbij stil te staan.

(2) Vanaf de start heeft Delft gewerkt met een beperkte, zeer smalle organisatie (fte), met beperkte werkbudgetten waar nadien ook op is bezuinigd. Diverse landelijke subsidieregelingen moesten het Delftse sportbeleid financieren, terwijl de basis bij de gemeente beperkt en kwetsbaar was. Toen Delft te maken kreeg met financiële tegenslagen en zwaar moest bezuinigen, werden de middelen op vele beleidsterreinen beperkt, sport niet uitgezonderd.

Wat ging goed?:

Ondanks de leerpunten zijn er ook goede resultaten bereikt. Zo is de beweegparticipatie in Delft, ondanks beperkte gemeentelijke middelen, in overeenstemming met het gemiddelde in de regio¹¹. Verder zijn door samenwerking tussen sportverenigingen, buurtsportcoaches, onderwijs en andere maatschappelijke partners de afgelopen jaren meerdere maatschappelijke georiënteerde projecten rondom sport en bewegen opgezet. Op meerdere plekken in deze visie op sport en bewegen zijn voorbeelden daarvan opgenomen.

¹¹ Bron: Gezondheidsmonitor Delft: 'Kijk op gezondheid' (GGD, 2015)

Bijlage D Spreiding sportaccommodaties

Colofon

Deze visie Sport en Bewegen is opgesteld door de gemeente Delft en Drijver en Partners. Bij het opstellen van de visie is gebruik gemaakt van een klankbordgroep met vertegenwoordigers van verenigingen en andere Delftse instanties en inbreng en reacties van het bestuur van de Sportraad van Delft. Daarnaast is een breed debat georganiseerd over sport en bewegen in Delft.